

HUR MÅNGA ORMVÄRÅKSPAR FINNS DET I LINDESBERGS KOMMUN ?

PER ANGELSTAM

Lindesberg är den kommun i Västmanland som har den mest varierade naturen. Från de bördiga jordbruksmarkerna i söder till ett rent barrskogslandskap i norr går kommunen tvärs över vårt landskap. För många fågelarter ändras förutsättningarna ordentligt vilket leder till att deras utbredningsgräns faktiskt går genom Lindesbergs kommun.

För ormråken innebär denna förändring av landskapet att tillgången på lämpliga jaktmarker förändras; i söder nyttjas ängs- och åkermark, i norr hyggen och ungsogar. På dessa olika typer av öppna marker finner ormråken sitt viktigaste bytesslag - sorkar. I jordbruksmarkerna i södra delen av kommunen är variationen i smånagarartillgång mellan olika år ganska liten medan den är mycket stor och dessutom regelbunden (sorkcykler) i den norra delen av kommunen.

Grimsö forskningsområde ligger mitt i Lindesbergs kommun (se karta) i övergångszonen mellan jordbruks- och barrskogslandskapen. Inom ungefär 150 kvadratkilometer (10% hela kommunens yta) häckar ungefär 10 par ormråk de år sorktillgången är god.

De flesta ormråken inom Grimsö-området häckar i närheten av ett stycke jordbruksmark (i bruk eller nedlagd men utan skog). Det är bara då det är riktigt gott om sorkar som ormråken häckar ute i stora skogen. Dessa förändringar bör leda till skillnader i antalet ormråkspar per ytenhet (atlasruta till exempel) mellan olika delar av vår kommun. Sammantaget borde alltså antalet par i norr vara lågt och variera starkt mellan olika år medan en tätare och mer stabil stam bör finnas i söder.

Vad gör ormråken så intressant?

Rovfåglar är ju alltid intressanta i sig och så tycker vi att man borde ha koll på vår vanligaste rovfågel. Men det finns andra spännande ting. Tillsammans med andra rovdjur kan den vara orsak till att sorkarnas regelbundna svängningar i täthet försvinner mot söder!! Enligt en undersökning gjord i Skåne förhindrade rovdjuren tillsammans att sorkarna någonsin nådde höga tätheter, och de regelbundna svängningarna uppstod aldrig.

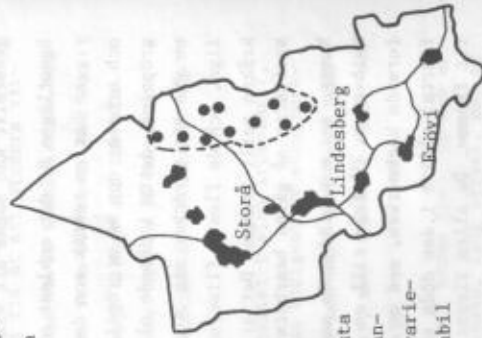

Fig. Varje punkt motsvarar ett ormråksrevir inom Grimsö forskningsområde.

Den viktigaste rovfågelarten var just ormråken och de viktigaste rovdägddjuren var katt och räv.

Vid Grimsö skulle vi vilja titta lite närmare på det här med sorksvängningarnas försvinnande mot söder och ormråkestätheten i olika typer av landskap. Av de tre rovdjursarter som nämnts ovan är ormråken den art som vi vet minst om.

I samband med de två kommande somrarnas sjoinventeringar kommer vi att besöka hela Lindesbergs kommun, dessutom är tornfalken Sveriges Ornitologiska Förenings riksinventeringsart i år. Eftersom många ornitologer då kommer att vara ute i markerna, är det med andra ord ett gyllene tillfälle att skaffa bättre kunskaper även om ormråken i vår kommun. Förutsättningarna att inventera ormråk är dessutom särskilt goda de närmaste två häckningsäsongerna. Vi förväntar oss nämligen att 1987 blir ett uppgångsår, och 1988 ett toppår i sorkcykeln.

Sänd alla rapporter om ormråkar till Per Angelstam eller Per Widén och tala om var, hur många du såg, om du såg spelflykt, eller om du hittat bo med ägg eller ungar. Självfallet kommer alla uppgifter om häckningsplatser att behandlas konfidentiellt.

Per Angelstam
Glisundet 5546
717 00 STORÅ
0581-60074

Per Widén
Grimsö forskningsstation
770 31 RIDDARHYTTAN
0581-92065, 92046

Fiskartorpet 9471
711 00 LINDESBERG
0381-93138

